

- ASIA** Lupa poiketa luonnonsuojelulain (1096/1996) 65 §:n tiukasti suojellun luontotyyppin hävittämis- ja heikentämiskiellosta
- HAKIJA** Suomen ympäristökeskus, [REDACTED]
- VIREILLE** Hakemus 3.6.2024
- HAKEMUS** Hakija hakee luonnonsuojelulain 66 §:n mukaista poikkeuslupaa tiukasti suojellun luontotyyppin heikentämiskiellosta Lapin alueelle ajalle 3.6.2024 – 3.6.2034. Hakemus koskee luonnonsuojelulain (9/2023) 65 §:ssä ja luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) 5 §:ssä tarkoitettujen serpentiinikallioiden, -kivikoiden ja -soraikoiden esiintymien inventointityötä ja sen yhteydessä tehtävää putkilokasvi-, jäkälä-, sammal- ja kivinäytteiden ottamista lajinmäärittystä ja luontotyyppiäsiintymän dokumentointia varten. Inventointityö on oleellinen ja välttämätön osa luonnonsuojelulain 9/2023 10 §:ssä määriteltyä Suomen ympäristökeskuksen asiantuntijaviranomaisen tehtävää tuottaa luonnon monimuotoisuutta koskevaa tietoa.
- Luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) 5 §:n mukaan serpentiiniluontotyyppi määritellään ultraemäksisen kivilajin ja sitä kasvualustanaan käyttävien putkilokasvien sekä sammal- ja jäkälälajien esiintymisen perusteella. Serpentiiniluontotyyppin määrittely luotettavasti voi vaatia putkilokasvi-, sammal- ja jäkälänäytteiden keräämistä lajinmäärittystä varten. Myös ultraemäksisen kivilajin todentamiseksi pienen kivinäytteen ottaminen voi olla tarpeen. Näytteenotto saattaa hyvin pienessä määrin aiheuttaa luontotyyppiäsiintymän heikentymistä.
- Näytteitä kerätään serpentiiniluontotyyppikohteiden kallion ja kiviaineksen pinnalla kasvavista sammalista ja jäkälistä sekä kohteen kiviaineksestä. Putkilokasvi-, sammal- ja jäkälänäytteitä kerätään vain sen verran, että lajintunnistus ja näytteen dokumentointi on mahdollista, ja niin, ettei esiintymän elinvoimaisuus vaarannu. Näytteiden määritysten varmistuttua tiedot hakemuksen kohteena olevasta luontotyyppistä kirjataan ympäristöhallinnon tietojärjestelmiin. Näytteet toimitetaan ja arkistoidaan luonnontieteellisten museoiden kokoelmiin.
- Inventointityötä tekee vuonna 2024 Juha Pykälä (Syke) ja tulevina vuosina mahdollisesti muutkin Suomen ympäristökeskuksen tutkijat.
- Luvalla haetaan täytäntöönpanomääräystä mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta. Inventoinnit ovat oleellinen osa 1.6.2023 voimaan tulleen luonnonsuojelulain (9/2023) toimeenpanon toteuttamista ja Lapin lyhyen maastokauden vuoksi ne pitää päästä aloittamaan mahdollisimman pian maastokauden alettua. Hallituksen esityksessä luonnonsuojelulaiksi (HE 76/2022 vp) todetaan lisäksi, että "Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että tiukasti suojellut luontotyypit inventoidaan tehokkaasti ja tiedot tallennetaan luonnonsuojelun tietojärjestelmään".

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU:

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus myöntää haetun luvan. Luvassa tulee noudattaa seuraavia ehtoja:

1. Tämä lupa koskee Lapin toimialueella sijaitsevia serpentiiniluontotyyppikohteita ja niiden luonnonsuojeluasetuksen 1066/2023 5 §:ssa lueteltuja serpentiiniluontotyyppin määritteleviä sammal-, jäkälä- ja putkilokasvilajeja sekä serpentiiniluontotyyppikohteen kiviainesta. Lupa on virastokohtainen. Lupaa saavat käyttää kunakin vuonna vain samana vuonna ennen maastotöihin ryhtymistä Lapin ELY-keskukselle ilmoitetut Suomen ympäristökeskuksen lukuun serpentiiniluontotyyppikohteita inventoivat henkilöt;
2. Näytteitä kerätessä tämä lupa on pidettävä mukana ja näytettävä vaadittaessa;
3. Tämä lupa oikeuttaa luonnonsuojeluasetuksessa mainittujen sammal-, jäkälä- ja putkilokasvilajien sekä kivinäytteen keruuseen eliö- ja kivilajinmääritysten varmistamiseksi;
4. Keräyksellä ei saa vaarantaa lajin esiintymän elinvoimaisuutta näytteenottoaikalla ja otettava näytemäärä on suhteutettava aina myös esiintymän kokoon. Mikäli on epävarmaa, säilyykö esiintymä näytteen keräämisen jälkeen elinvoimaisena, ei näytettä tule kerätä. Mahdollisuuksien mukaan tulee kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että näyte on riittävän kokoinen, jotta sitä voidaan lajinmäärittäystä tehdessä preparoida.
5. Kertyvät näytteet tulee tallentaa tämän luvan kopion kanssa luonnontieteellisiin museoihin tai tutkimuslaitosten kokoelmiin kokoelman haltijan ohjeistusta noudattaen vuoden sisällä näytteiden keruuajankohdasta lukien;
6. Hakijan on toimitettava Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Luontoympäristöyksikköön selvitys tämän luvan mukaisista toimista vuosittain kyseisen vuoden loppuun mennessä. Raportista tulee käydä ilmi mitä lajeja kerättiin, mistä (koordinaatit metrin tarkkuudella) ja kuinka paljon. Raportista tulee käydä ilmi mihin museoon tai kokoelmaan näytteet toimitettiin, sekä museoille tai kokoelmiin toimitettujen näytteiden Kotka-tunnisteet tai muut vastaavat tunnisteet. Raportti voi olla esimerkiksi excel-muotoinen täydennetty taulukko Kotka-järjestelmästä tai laji.fi-järjestelmästä;
7. Mikäli inventoinnit siirtyvät toisen tahon hoidettavaksi, luvan siirtoa on haettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta. Luvan saanut vastaa kaikista lupapäätöksen mukaisista velvollisuuksista, kunnes hänen tilalleen on hyväksytty toinen toimija.

Lupa serpentiiniluontotyyppin vähäiseen heikentämiseen on voimassa Lapinmaakunnan alueella luvan lainvoimaiseksi tulemisesta 2.6.2034 asti.

PERUSTELUT

Serpentiinikalliot, -kivikot ja soraikot ovat tiukasti suojeltuja luontotyyppisiä, joiden hävittäminen ja heikentäminen on kielletty (luonnonsuojelulaki 9/2023 65 §). Kaikki maahan kajoava toiminta sekä sammal- ja jäkälänäyhteiden kerääminen voivat heikentää serpentiiniluontotyyppiäsiintymiä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi yksittäistapauksessa myöntää luonnonsuojelulain 66 §:n nojalla poikkeuksen 65 §:n tiukasti suojellun luontotyyppin hävittämis- ja heikentämiskiellosta, jos kyseisen luontotyyppin suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaarannu tai luontotyyppin suojelu estää yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen eikä hankkeelle tai suunnitelmalle ole teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa olevaa vaihtoehtoa. Tämä poikkeuslupa annetaan määräaikaisena ja se saa olla voimassa enintään kymmenen vuotta kerrallaan. Poikkeuslupa voidaan liittää ehtoja, joita hakijan on noudatettava toiminnasta suojeluarvoille aiheutuvien haittojen välttämiseksi tai rajoittamiseksi. Ehdot voivat sisältää ajallisia tai alueellisia rajoituksia tai muita velvoitteita.

Jos hanke tai toimenpide, jota varten lupa on myönnetty, siirtyy toiselle, luvan siirtoa on haettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta. Luvan saanut vastaa kaikista lupapäätöksen mukaisista velvollisuuksista, kunnes hänen tilalleen on hyväksytty toinen (luonnonsuojelulaki 66 §).

Uusi luonnonsuojelulaki 9/2023 tuli voimaan 1.6.2023. Yhtenä lakiuudistuksen keskeisenä tarpeena oli luontotyyppisuojelelun vahvistaminen. Tässä luonnonsuojelulaissa uutena suojelukeinona lakiin lisättiin säännökset tiukasti suojelluista eli suoraan lain nojalla turvatuista luontotyypeistä. Tiukasti suojelluiksi luontotyypeiksi on luonnonsuojelulain 65 §:ssä säädetty kaksi uhanalaista ja harvinaista luontotyyppiä: serpentiinikalliot, -kivikot ja -soraikot sekä rannikon avoimet dyynit.

Lakiesityksen lausuntovaiheessa ja eduskuntakäsittelyssä huomio kiinnittyi erityisesti serpentiiniluontotyyppien tunnistamisen haasteellisuuteen. Mietinnössään luonnonsuojelulaista (YmVM 17/2022 vp) Ympäristövaliokunta totesi, että ”serpentiinikasvilajiston tunnistaminen on asiantuntijallekin haasteellista, ja siksi viranomaisen tulee informoida maanomistajaa hänen omistamallaan kiinteistöllä mahdollisesti sijaitsevasta tiukasti suojellusta luontotyypistä ja sen heikentämiskiellosta. Maanomistajalla ei voi olla velvollisuutta tutustua asiaa koskeviin tietorekistereihin, vaan viranomaisen tulee informoida tiukasti suojellun luontotyyppin esiintymien sijainneista asian selvitettyään”. Perustuslakivaliokunta korosti lausunnossaan, että ”erityistä huomiota tulee kiinnittää tiukasti suojeltujen luontotyyppien tehokkaaseen inventointiin ja tietojen tallentamiseen luonnonsuojelun tietojärjestelmään” (PeVL 67/2022 vp).

Luonnonsuojelulain 9/2023 10 §:n mukaan Suomen ympäristökeskuksella on asiantuntijaviranomaisen tehtävä tuottaa luonnon monimuotoisuutta koskevaa tietoa ja toteuttaa seurantaan liittyviä tehtäviä. Suomen ympäristökeskus on CITES-asetuksessa tarkoitettu lupien ja todistusten myöntämiseen toimivaltainen viranomaisena. Näihin asiantuntijaviranomaisen tehtäviin kuuluu edellä mainittu tiukasti suojeltujen luontotyyppien ja niille ominaisen lajiston inventointityö ja siihen liittyvä

tiedottaminen. Jotta Suomen ympäristökeskus voi toteuttaa tätä tehtävää, tulee inventoinneissa pystyä määrittämään luonnonsuojeluasetuksen 1066/2023 5 §:n luetellut serpentiiniluontotyyppin ilmentäjälajit. Asetuksessa luetellut sammal-, jäkälä- ja putkilokasvien serpentiinirodot ovat sellaisia, että ne ovat varmuudella määritettävissä vain mikroskopian perusteella. Tämän vuoksi näytteen kerääminen on välttämätöntä. Lajihavaintojen luotettava dokumentointi edellyttää näytteiden tallentamista luonnontieteellisen museon kokoelmaan, jossa näytteen lajinmääritys on myöhemminkin tarkistettavissa. Siten Suomen ympäristökeskuksen inventointien yhteydessä tehtävälle näytteenkeruulle ei ole teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa olevaa vaihtoehtoa.

Tämän luvan mukainen toiminta ei vaaranna tiukasti suojeltujen luontotyyppien suojelutavoitteita, koska lajiesiintymiä ei saa hävittää näytteenotolla. Näytteiden keräämisen luontotyyppiesiintymiä heikentävä vaikutus hyvin vähäistä ja luontotyyppin tila oletettavasti palautuu näytteenoton jälkeen.

Serpentiinikalliot kuuluvat Natura-luontotyyppiin Silikaattikalliot. Luvan mukainen toiminta ei vaikutusten vähäisyyden vuoksi voi aiheuttaa Natura-alueilla Silikaattikalliot-luontotyyppin merkittävää heikentymistä. Esiintymien sijainnin ja tilan tunteminen on edellytys serpentiiniluontotyyppien suojelun turvaamiseksi myös Natura-alueilla.

PÄÄTÖKSEN VOIMAANTULO

Poikkeamishakeuksen kohteena olevat Suomen ympäristökeskuksen inventoinnit ovat oleellinen osa 1.6.2023 voimaan tulleen luonnonsuojelulain (9/2023) toimeenpanon toteuttamista ja Suomen ympäristökeskuksen luonnonsuojelulain 9/2023 10 §:ssä määriteltyä asiantuntijaviranomaisen tehtävää tuottaa luonnon monimuotoisuutta koskevaa tietoa. Maastokausi on Lapissa lyhyt ja yleisen edun mukaista on, että tietoja saadaan kerättyä mahdollisimman kattavasti ja inventointeihin on käytettävissä koko maastokausi. Tämän takia päätöksen täytäntöönpanoa ei voida yleisen edun vuoksi lykätä.

Edellä olevan johdosta Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on päättänyt lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 122 § 3 momentin 3 kohdan nojalla, että tätä päätöstä on noudatettava mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 9 §, 65 §, 66 §
Luonnonsuojeluasetus (1066/2023) 5 §
Valtion maksuperustelaki (150/1992) 6 §, 8 §
Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 § 3 momentti 3 kohta

MUUTOKSENHAKU

11.6.2024

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu. Merkintä sähköisestä allekirjoituksesta on dokumentin viimeisellä sivulla. Asian on esitellyt ylitarkastaja Piippa Wäli ja ratkaissut luontoympäristöyksikön päällikkö Jari Pasanen.

Lisätietoja päätöksestä antaa tarvittaessa ylitarkastaja Piippa Wäli, piippa.wali@ely-keskus.fi, puh. 0295 037 408.

MAKSUA KOSKEVA PÄÄTÖS

Maksuitta

Luonnonsuojelua edistäviin tutkimuksiin ja opetustarkoituksiin myönnettävät poikkeusluvut ovat maksuttomia

LIITTEET

Valitusosoitus
Asiakirjan sähköinen hyväksymismerkintä

TIEDOKSIANTO

Hakijalle (sähköpostilla)

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry (sähköpostilla)
Lapin maakunnan alueen kunnat (sähköpostilla)

PÄÄTÖKSEN YLEISTIEDOKSIANTO

Tämä päätös annetaan tiedoksi myös hallintolain (434/2003) 62 § mukaisella yleistiedoksiannolla. Päätös ja yleistiedoksiantoa koskeva ilmoitus julkaistaan Lapin ELY-keskuksen verkkosivuilla:

<https://www.ely-keskus.fi/kuulutukset/lappi>

TIEDOKSI

Ympäristöministeriö (sähköpostilla)
Suomen ympäristökeskus (sähköpostilla)
Metsähallitus (sähköpostilla)

Tämä asiakirja LAPELY/2838/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument
LAPELY/2838/2024 har godkänts elektroniskt

Wäli Piippa 12.06.2024 09:19

Pasanen Jari 12.06.2024 07:19